

อุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย

อุตสาหกรรมภาพยนตร์มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจต่างๆหลายธุรกิจ โดยพิจารณาได้จาก รายชื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนมากที่ปรากฏในตอนท้ายของภาพยนตร์ที่สำคัญ อุตสาหกรรม ภาพยนตร์สามารถครอบงำและปรับเปลี่ยนแนวคิด เกี่ยวกับวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา ตลอดจน ขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรมอันดีงามของสังคมได้

โครงสร้างอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในระบบทุนนิยมในยุคปัจจุบัน

โครงสร้างอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในระบบทุนนิยมในยุคปัจจุบัน ถือได้ว่า ผู้กำกับ ภาพยนตร์ เป็นผู้ที่มิบทบาทอย่างมากที่จะเข้าไปมีความสัมพันธ์กับของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ วงการภาพยนตร์ไทย 4 กลุ่ม ได้แก่ นายทุน เจ้าของ โรงภาพยนตร์ สายภาพยนตร์ และรัฐบาล ซึ่ง สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

1. นายทุน

การดำเนินการทำธุรกิจภาพยนตร์ไทย ถือเป็นธุรกิจหนึ่งของเอกชนที่รัฐเปิดให้มีการ แข่งขันทางธุรกิจและสามารถเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรี นายทุนเป็นผู้สนับสนุน งบประมาณ และเป็นผู้จัดจำหน่ายผลงานให้กับผู้กำกับภาพยนตร์ นายทุนกับผู้กำกับภาพยนตร์จึง มีความสัมพันธ์กัน จากการศึกษา พบว่า ในปัจจุบัน โครงสร้างอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยใน ระบบทุนนิยมจะมีนายทุน 7 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่ม 1 คือ กลุ่มนายทุนที่มาจากบริษัทถ่ายภาพยนตร์ที่ทำหน้าที่ผลิตและจำหน่าย ภาพยนตร์ อาทิ บริษัทสหมงคลฟิล์มอินเตอร์เนชั่นแนลจำกัด จำกัด บริษัทไฟว์สตาร์โปรดักชั่น จำกัด บริษัทจีดีเอช 559 จำกัด และบริษัททีโมเมนต์ จำกัด เป็นต้น

กลุ่ม 2 คือ กลุ่มนายทุนที่มาจากเครือโรงภาพยนตร์ที่เข้ามาทำธุรกิจผลิตและ จำหน่ายภาพยนตร์ ได้แก่ บริษัทเอ็มเชอด้ไนน์ จำกัด และบริษัททรานฟอร์มเมชั่น ฟิล์ม จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในเครือเมเจอร์ซินีเพล็กซ์ กรุ๊ป

กลุ่ม 3 คือ กลุ่มนายทุนที่มาจากธุรกิจสื่อสารมวลชน เช่น บริษัททรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด

กลุ่ม 4 กลุ่มนายทุนที่มาจากบริษัทธุรกิจอื่นๆที่สนใจทางด้านภาพยนตร์ เช่น บริษัทโกฟิล์ม บริษัทในเครือของผู้ผลิตถั่วลิสงอบกรอบที่ผู้บริหารมีความสนใจในเรื่องภาพยนตร์

กลุ่ม 5 กลุ่มนายทุนที่มาจากหน่วยงานรัฐบาล อาทิ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น

กลุ่มที่ 6 กลุ่มนายทุนที่มาจากสถาบันการศึกษา กลุ่มที่ 7 กลุ่มนายทุนที่มาจากนักการเมืองหรือผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น เป็นต้น

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนกับผู้กำกับภาพยนตร์ จากการศึกษาพบว่า นายทุนทั้ง 7 กลุ่มจะมีการใช้อำนาจในการตัดสินใจอนุมัติให้ผู้กำกับภาพยนตร์ผลิตผลงานหนึ่งเรื่องจากวัตถุประสงค์หลักที่แตกต่างกัน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ กลุ่มนายทุนที่คาดหวังผลกับรายได้เป็นหลัก ประกอบด้วย นายทุนที่มาจากบริษัทค่ายภาพยนตร์ และกลุ่มนายทุนที่มาจากเครือข่ายโรงภาพยนตร์ที่เข้ามาทำธุรกิจผลิตและจำหน่ายภาพยนตร์

ในขณะที่ 5 กลุ่มนายทุน ประกอบด้วย กลุ่มนายทุนที่มาจากธุรกิจสื่อมวลชน กลุ่มนายทุนที่มาจากบริษัทธุรกิจอื่น ๆ ที่สนใจทางด้านภาพยนตร์ กลุ่มนายทุนที่มาจากรัฐบาล กลุ่มนายทุนที่มาจากสถาบันการศึกษา และกลุ่มนายทุนที่มาจากนักการเมืองหรือผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ถือเป็นกลุ่มนายทุนที่ไม่ได้คาดหวังกับรายได้หลัก แต่คาดหวังว่าภาพยนตร์ที่ตนเองสนับสนุนนั้นจะส่งผลประโยชน์ให้กับตัวเองในด้านอื่น ๆ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มนายทุนที่มาจากธุรกิจสื่อมวลชน คือ บริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด จะคาดหวังจากการนำภาพยนตร์ที่ตนเองสนับสนุนนั้นไปฉายในสื่อที่ตนเองเป็นเจ้าของ เพื่อหวังรายได้จากการขายโฆษณา

กลุ่มนายทุนที่มาจากบริษัทเอกชนอื่น ๆ ที่สนใจทางด้านภาพยนตร์ เช่น บริษัท โก้ฟิล์ม บริษัทในเครือผู้ผลิตถั่วลิสงอบกรอบที่ผู้บริหารมีความสนใจในเรื่องภาพยนตร์จะคาดหวังกับรายได้จากการออกแผ่นดีวีดี หรือ บริษัทที่เป็นเจ้าของสินค้า ผู้ให้การสนับสนุนงบประมาณผลิตภาพยนตร์ คาดหวังกับสินค้าของตนเองที่เป็นเจ้าของถูกโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อภาพยนตร์ ซึ่งเรียกว่า วิธีการนี้ว่า การไทนอิน (Tie-In)

กลุ่มนายทุนที่มาจากรัฐบาล เช่น กระทรวงวัฒนธรรมซึ่งอยู่ในฐานะผู้ให้ทุนโดยให้ผู้กำกับภาพยนตร์ หรือผู้ที่สนใจผลิตภาพยนตร์ สามารถนำเสนอ โครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุน จึงทำให้นายทุนกลุ่มนี้ไม่ได้คาดหวังกับรายได้ แต่ก็ได้ใช้อำนาจของรัฐในการออกกฎเกณฑ์การให้ทุนสนับสนุนให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐตามที่ต้องการ หรือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจะให้งบประมาณสนับสนุนผลิตภาพยนตร์ให้กับผู้กำกับภาพยนตร์ที่มีความสนใจจะผลิตภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดหนึ่ง โดยคาดหวังว่าจะใช้ภาพยนตร์เรื่องนั้นเป็นสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

กลุ่มนายทุนที่มาจากสถาบันการศึกษาจะสนับสนุนงบประมาณการถ่ายทำภาพยนตร์ต่อเมื่อมีบุคลากรในสังกัดได้รับประโยชน์จากภาพยนตร์เรื่องนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ที่เป็นอาจารย์ทางด้านภาพยนตร์หรืออาจารย์ทางด้านภาพยนตร์ที่มีความสนใจ

กำกับภาพยนตร์ เพื่อคาดหวังว่าจะให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมหรือได้เห็นกระบวนการทำงานจริง ซึ่งมีผลต่อภาพลักษณ์ของสถาบันกับการโฆษณาและประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรทางด้านภาพยนตร์

กลุ่มนายทุนที่มาจากนักการเมืองหรือผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น นายทุนกลุ่มนี้จะสนับสนุนงบประมาณการผลิตภาพยนตร์ต่อเมื่อมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้กำกับภาพยนตร์ หรือพิจารณาแล้วว่าภาพยนตร์เรื่องนั้นมีเนื้อหา การปรากฏภาพฉากหลังของภาพยนตร์ที่เป็นสถานที่ของตนเองอันจะเอื้อประโยชน์ต่อภาพลักษณ์ในฐานะเป็นเจ้าของพื้นที่

“กลุ่มนายทุนพวกที่ไม่หวังรายได้ ไม่ว่าจะมาจาก สถาบันการศึกษา รัฐบาล สปอนเซอร์ นักการเมือง เจ้าของสื่อมวลชน ในสมัยนี้จะมีเยอะมาก แบบว่า ในเมื่อค่ายหนังยักษ์ใหญ่ลดทุนสนับสนุนลดลง ผู้กำกับหน้าใหม่ไฟแรงอย่าหวังว่าจะได้ ขนาดคนเก่ายังถูกลดงบสร้างเลย ทำให้คนจบภาพยนตร์หน้าใหม่ไฟแรงต้องเข้าไปหานายทุนพวกนี้ ซึ่งนายทุนพวกนี้ก็จะเจียดตั้งแสนกว่าให้พวกเขาทำหนัง พวกเขาก็เอาสติคิดว่าไม่ได้ รุนใหม่เอาไว้เพราะอยากทำหนัง” (ชญานิน เตียงพิทยากร, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 16 กรกฎาคม 2560)

2.เจ้าของโรงภาพยนตร์

โรงภาพยนตร์เป็นสถานที่เผยแพร่ผลงานของผู้กำกับภาพยนตร์ ดังนั้นเจ้าของโรงภาพยนตร์จึงต้องมีความสัมพันธ์กับผู้กำกับภาพยนตร์ ซึ่งจากการศึกษา พบว่า โครงสร้างอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในระบบทุนนิยมจะมีเจ้าของโรงภาพยนตร์ 2 ประเภท ดังนี้

เจ้าของโรงภาพยนตร์ประเภทที่ทำธุรกิจโรงภาพยนตร์อย่างเดียว โดยการจัดหาภาพยนตร์เข้ามาฉายในโรงภาพยนตร์ของตนเอง เช่น โรงภาพยนตร์เครือเอเพ็กซ์ ประกอบด้วย โรงภาพยนตร์ลิโด้ สกาล่า โรงภาพยนตร์เครือเอสเอฟซีนิมา ซีดี เป็นต้น กับเจ้าของโรงภาพยนตร์ประเภทที่ทำธุรกิจโรงภาพยนตร์พร้อมกับทำธุรกิจค้าภาพยนตร์ร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะจัดหาภาพยนตร์เข้ามาฉายในโรงภาพยนตร์ของตนเองแล้ว ยังผลิตภาพยนตร์ไทยป้อนให้กับโรงภาพยนตร์ของตนเองอีกด้วย ได้แก่ บริษัทเอ็มเซอร์ตีไนน์ และบริษัท ทรานฟอรั่มเมชั่น บริษัทในเครือของเมเจอร์ กรุ๊ป จำกัด ที่ผลิตภาพยนตร์ไทยป้อนให้กับโรงภาพยนตร์เครือเมเจอร์ซีนิเพล็กซ์ เป็นต้น

สำหรับความสัมพันธ์ จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า เจ้าของโรงภาพยนตร์ทั้ง 2 ประเภท ได้ใช้อำนาจกับผู้กำกับภาพยนตร์โดยวัตถุประสงค์เดียวกันคือ รายได้ที่เพิ่มขึ้น อยู่ในรูปแบบของการออกกฎเกณฑ์ให้ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องปฏิบัติตาม โดยเอื้อให้กับตนเองได้รับผลประโยชน์มากที่สุด อาทิ การแบ่งรายได้ที่เกิดจากการขายบัตรชมภาพยนตร์ที่เจ้าของโรงภาพยนตร์ได้มากกว่าผู้กำกับภาพยนตร์ การจัดรอบฉายภาพยนตร์ของเจ้าของโรงภาพยนตร์โดยให้ความสำคัญกับ

ภาพยนตร์ที่คาดหวังจะทำรายได้ให้กับโรงภาพยนตร์ของตนเองซึ่งผู้กำกับภาพยนตร์ไม่มีส่วนร่วมในการจัดรอบฉาย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษา พบว่า การดำเนินธุรกิจโรงภาพยนตร์ในประเทศไทย มีจุดเริ่มต้นมาจากการเป็นธุรกิจบริหารดำเนินงานภายในครอบครัวหรือเครือญาติเท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันมี 4 ตระกูล คือ

ตระกูลพุลวรัตน์ ประกอบด้วย โรงภาพยนตร์เครืออิจิวิ เครือเมเจอร์ซีเนเพล็กซ์ เครือเมเจอร์ฮอลลีวูด เครือยูฮอลลีวูด เครือเอสพานาด เครือพาราคอนซีเนเพล็กซ์ เครือเอ็มควอเทียร์ และเครือเซ็น จูรัมูฟวิพลaza

ตระกูลทองร่มโพธิ์ ประกอบด้วยโรงภาพยนตร์เครือเอสเอฟซีเนมาซีดีและเครือโคลิเซียม เป็นต้น

ตระกูลตันสัจจา ประกอบด้วย โรงภาพยนตร์เครือเอเพ็กซ์ ได้แก่ โรงภาพยนตร์สกาล่า เป็นต้น

ตระกูลเพชรรัตนประเสริฐ ประกอบด้วย โรงภาพยนตร์เฮาส์ อาร์ซีเอ เป็นต้น

ตระกูลธนารุ่งโรจน์ ประกอบด้วยโรงภาพยนตร์เครือธนาซีเนเพล็กซ์ เป็นต้น

สำหรับการตัดสินใจเลือกโปรแกรมภาพยนตร์เข้าฉายในโรงภาพยนตร์ จากการศึกษา พบว่า เจ้าของโรงภาพยนตร์จะตัดสินใจนำภาพยนตร์เข้าฉายในโรงภาพยนตร์ที่ตนเองเป็นเจ้าของโดยคาดหวังเรื่องรายได้เป็นอันดับแรก ซึ่งการคาดหวังเรื่องรายได้นั้น เจ้าของโรงภาพยนตร์จะต้องพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ

1.) แนวทางของเรื่องที่กำลังอยู่ในความนิยม ซึ่งจะเกิดขึ้นตามแฟชั่นหรือยุคสมัย ซึ่งเจ้าของโรงภาพยนตร์จะต้องสรรหาภาพยนตร์ที่อยู่ในแนวที่กำลังเป็นที่นิยมมาฉายเพื่อสนองความต้องการของตลาด เพราะคาดว่าน่าจะเป็นภาพยนตร์ที่ทำรายได้ดี

2.) เจ้าของภาพยนตร์หรือผู้กำกับภาพยนตร์มีชื่อเสียง มีลักษณะการสร้างการกำกับเฉพาะตัวเคยสร้างหรือกำกับภาพยนตร์ประสบความสำเร็จทำรายได้ดีมาก่อนหน้านั้น ย่อมมีแนวโน้มว่าภาพยนตร์เรื่องต่อไปที่นำเข้ามาฉายจะทำรายได้ที่น่าพอใจ

3.) ดาราหรือนักแสดงนำ ภาพยนตร์ที่แสดงโดยดารายอดนิยมแต่ละช่วงระยะ ย่อมมีอิทธิพลสูงที่ดึงดูดแฟนคลับให้มาชมภาพยนตร์ เพราะตัวดาราก็ถูกนำมาเป็นจุดขายในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์

4.) กลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากโรงภาพยนตร์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นแบบมัลติเพล็กซ์คือ มีระบบการฉายทันสมัยและตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้า กลุ่มเป้าหมายหลักของเจ้าของโรงภาพยนตร์จึงเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบการช้อปปิ้ง ทานอาหารและชมภาพยนตร์ภายใน

สถานที่เดียวกันครบวงจร ในขณะที่เดียวกันกลุ่มวัยรุ่นถือเป็นกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่ที่มีจำนวนมากถ้าเทียบกับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ค่อยชอบมาชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ที่อยู่ห่างสรรพสินค้า กลุ่มวัยทำงานที่ไม่มีเวลาเข้าโรงภาพยนตร์นอกจากเสาร์อาทิตย์ ดังนั้นเพื่อตอบสนองการใช้ชีวิตของวัยรุ่นในยุคนี้เจ้าของโรงภาพยนตร์ส่วนใหญ่จึงพยายามคัดสรรภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับกลุ่มวัยรุ่น โดยพยายามจะลดรอบฉายหลังเลิกเรียนให้กลุ่มเป้าหมายนี้ได้มีโอกาสเลือกรับชมภาพยนตร์ให้มากที่สุด

3. สายหนัง

สายหนังเปรียบเสมือนเป็นคนกลางที่ทำหน้าที่รับซื้อสิทธิ์จากเจ้าของภาพยนตร์เพื่อนำภาพยนตร์นั้นไปบริการเผยแพร่และจัดจำหน่าย โดยนำไปฉายในโปรแกรมของโรงภาพยนตร์ต่างจังหวัด แล้วรับส่วนแบ่งรายได้จากการฉายในโรงภาพยนตร์ ซึ่งจากการศึกษา พบว่าความสัมพันธ์ของสายหนังจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับเจ้าของภาพยนตร์ และเจ้าของโรงภาพยนตร์ ซึ่งต่างก็เอื้อประโยชน์กันและกัน ทั้งนี้ประโยชน์ที่สายหนัง เจ้าของภาพยนตร์ และเจ้าของโรงภาพยนตร์ที่จะได้รับร่วมกันมี 3 ด้าน ดังนี้ (ชัยวัฒน์ ทวีวงศ์แสงทอง พรพลสิทธิ์ พัฒนานุรักษ์ ,2553:525)

ด้านที่ 1 สถานที่ เป็นการเสริมสร้างคุณค่าให้แก่เจ้าของภาพยนตร์และเจ้าโรงภาพยนตร์โดยสายหนังจะอำนวยความสะดวกในด้านการจัดฉายและจัดหาภาพยนตร์ แทนที่เจ้าของภาพยนตร์จะต้องนำภาพยนตร์ออกฉายเอง และโรงภาพยนตร์จะต้องแสวงหาภาพยนตร์เข้ามาฉายในโปรแกรมโรงภาพยนตร์ด้วยตนเอง กลับปรารถนาว่า สายหนังเป็นผู้ซื้อและจัดป้อนภาพยนตร์ให้แก่เจ้าของโรงภาพยนตร์

ด้านที่ 2 เวลา เป็นการเสริมสร้างคุณค่าให้แก่เจ้าของภาพยนตร์และเจ้าของโรงภาพยนตร์โดยไม่ต้องให้ทั้งสองฝ่ายสูญเสียเวลาในการออกขายและแสวงหาภาพยนตร์เรื่องที่จะฉายจากหลายๆแห่งให้เปลืองเวลา ด้านที่ 3 การเป็นเจ้าของในการเสริมสร้างคุณค่าให้แก่เจ้าของภาพยนตร์และเจ้าของโรงภาพยนตร์ได้มีโอกาสนำภาพยนตร์เรื่องนั้นออกฉาย โดยทุกฝ่ายได้รับผลตอบแทนทางธุรกิจด้วยกันทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่า สายหนังมีความสำคัญอย่างมากที่เข้าไปมีความสัมพันธ์กับเจ้าของภาพยนตร์ และเจ้าของโรงภาพยนตร์ ทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้ง 3 ด้าน

อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้ง 3 ด้าน จากความสัมพันธ์ทั้ง 3 กลุ่มนี้ ผู้วิจัยพบว่าจะเป็นประโยชน์ด้านใดก็ตามก็ล้วนแล้วแต่เป็นผลประโยชน์ที่มาจากคาดหวังจากรายได้ทั้งสิ้น

4. รัฐบาล

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลเปิดโอกาสให้เอกชนได้ดำเนินการทำธุรกิจภาพยนตร์ไทยได้อย่างเสรี แต่เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยในการดำเนินธุรกิจภาพยนตร์ในสังคมไทย รัฐบาล จึง

ต้องเข้ามาตรวจสอบเนื้อหาไม่ให้เกิดความความแตกแยกให้คนในชาติ ซึ่งจากการศึกษา พบว่า กลุ่ม ผู้กำกับภาพยนตร์จะจำแนกความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้กำกับภาพยนตร์กับรัฐบาล ออกเป็น 2 บทบาท คือส่งเสริม และควบคุม โดยบทบาทของการส่งเสริมของรัฐบาลจะอยู่ในรูปแบบของการให้ทุนสนับสนุน ส่วนบทบาทของการควบคุมอยู่ในรูปแบบของการตรวจสอบเนื้อหาภาพยนตร์

แนวทางการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยของภาครัฐ

ถึงแม้ว่ารัฐบาล จะเป็นผู้ให้ทุนสนับสนุนผลิตผลงาน แต่ก็ใช้อำนาจในการออกกฎหมายที่เงื่อนไขในการให้ทุนเพื่อสนองนโยบายให้ตรงกับความต้องการของรัฐบาล หรือสร้างเงื่อนไขบางอย่างให้กับผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องใส่เข้าไปในภาพยนตร์ด้วย เสมือนเป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์กรอบแนวคิดของรัฐบาลในการปลูกฝังให้ประชาชนได้รับทราบถึงนโยบายการปกครองประเทศ เช่น ช่วงระยะเวลาที่ผู้เขียนได้แต่งตำราเล่มนี้ อยู่ในช่วงรัฐบาลของการบริหารงานโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ซึ่งมีนโยบายที่จะปลูกฝังให้ประชาชนมีศีลธรรมและประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยของสังคม ดังนั้นผู้กำกับภาพยนตร์ที่ต้องการขอเข้ารับทุนสนับสนุนการผลิตภาพยนตร์จากกระทรวงวัฒนธรรม จะต้องใส่เรื่องของค่านิยมที่ถูกต้อง 12 ประการไว้ในภาพยนตร์ด้วย

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานของรัฐบาลจะให้ทุนสนับสนุนการผลิตภาพยนตร์ไม่จำเป็นจะต้องมาจากกระทรวงวัฒนธรรมเสมอไป แม้กระทรวงวัฒนธรรมจะมีหน้าที่ดูแลเรื่องภาพยนตร์โดยตรง แต่หากเนื้อหาภาพยนตร์มีคุณสมบัติตรงตามกับนโยบายของกระทรวงใด ผู้กำกับภาพยนตร์ย่อมสามารถเข้าไปขอทุนสนับสนุนการผลิตภาพยนตร์จากกระทรวงนั้นได้เช่นกัน อาทิ หากเนื้อหาภาพยนตร์นำเสนอเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านหรือเป็นการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดที่กำลังเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาก็สามารถให้ทุนสนับสนุนการผลิตภาพยนตร์เรื่องนั้นได้ เนื่องจากตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในการใช้สื่อภาพยนตร์ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์เรื่องการท่องเที่ยวให้คนไทยและชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวสถานที่ปรากฏในภาพยนตร์สร้างทำรายได้ให้กับประเทศไทย

นอกจากนี้จากข้อมูลของกระทรวงพาณิชย์ ในปีพุทธศักราช 2559 มีจำนวนของภาพยนตร์ที่ใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่ถ่ายทำเพิ่มขึ้นถึง 15% ภาพรวมของธุรกิจด้านภาพยนตร์

ประกอบด้วย

1. Pre-Production : casting, costume, make up, music
2. Production: shooting team, location, equipment service
3. Post Production: computer graphic, visual effect, editing, sound

ส่วนที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การรับจ้าง Outsourcing การบริการ Production และ Post Production รวมทั้งบริการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในไทย (Location Shooting) และขายลิขสิทธิ์ อีกทั้งปัจจุบันมีนักแสดง ผู้สร้างภาพยนตร์ อนิเมชัน และสเปเชียล เอฟเฟกต์ที่ได้รับรางวัล รวมทั้งได้ร่วมแสดงภาพยนตร์ที่สร้างรายได้ให้ประเทศปีละหลายพันล้านบาทหรือหลายสิบล้านบาท ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงมีความพยายามที่จะหาแนวทางการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

1. กระทรวงพาณิชย์ได้ประกาศสิทธิประโยชน์ที่ให้กับภาพยนตร์และสื่อโทรทัศน์ที่เข้ามาถ่ายทำในประเทศไทย ซึ่งมีผลเมื่อปีพุทธศักราช 2560 คือการให้เงินคืน 15% สำหรับโปรเจกต์ที่มีการลงทุนภายในประเทศไทยขั้นต่ำ 50 ล้านบาท และจะเพิ่มเป็น 20% ได้เมื่อรวมกับ 3% หากมีการจ้างงานบุคลากรไทยในตำแหน่งที่สำคัญกับโปรเจกต์นั้นๆ และอีก 2% หากมีการโปรโมทประเทศไทยในด้านการท่องเที่ยว

2. กระทรวงพาณิชย์เดินทางนโยบายเป็นไทยเป็นฮับอุตสาหกรรมภาพยนตร์และบันเทิง ผลักดันธุรกิจบริการด้านภาพยนตร์เพื่อสร้างรากฐานแห่งการเป็นศูนย์กลางสำหรับ Production และ Post-Production ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งในปีพุทธศักราช 2560 กระทรวงพาณิชย์ได้กำหนดยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกิจบริการด้านภาพยนตร์ไว้ 7 ด้าน คือ

2.1) สร้างให้ไทยเป็นฐานการผลิตงาน ฐานการลงทุนที่มีคุณภาพสูงของเอเชีย (Hub) และเป็นประตู (Gateway) สำหรับนักลงทุน นักธุรกิจต่างชาติที่จะเข้ามาทำธุรกิจในภูมิภาค

2.2) พัฒนาศูนย์พัฒนาศักยภาพในสาขานี้ ให้มีขีดความสามารถสูงในการคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างผลงานใหม่ ๆ และพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้สามารถรับจ้างผลิตงานที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศมากขึ้น

2.3) สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาลและหน่วยงานภาคเอกชนกับกลุ่มประเทศเป้าหมาย

2.4) ขยายตลาดการส่งออกภาพยนตร์ไทยเพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออก

2.5) สร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของ Creative Content/ IP/ Brand ของไทยและ

สร้างศักยภาพการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย

2.6) เพิ่มความสัมพันธ์ทางธุรกิจ ขยายตลาดกับบริษัทต่างชาติ/กระตุ่นการ Co-Production/Investment

2.7) สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและหน่วยงานภาคเอกชนกับกลุ่มประเทศเป้าหมาย

ภาพยนตร์ต่างประเทศที่เข้ามาถ่ายทำในประเทศไทย

1. The Ugly American (1963)

ผลงานของผู้กำกับ George Englund แสดงนำโดย มาร์ลอน แบรนต์ นำเสนอเรื่องราวการเมืองที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศสหรัฐฯ ส่งทูตคนใหม่มาประจำการที่ ‘ประเทศสารขันธ์’ (Sarkhan) ประเทศสมมติที่ตั้งอยู่ระหว่างไทยและพม่า ซึ่งกำลังมีปัญหาทางการเมืองและกลัวว่าคอมมิวนิสต์จะเข้ายึดครองประเทศ ที่สำคัญหนังเรื่องนี้ยังได้ ‘หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช’ รับบทเป็นนายกรัฐมนตรีของประเทศสารขันธ์อีกด้วย เลิกใช้กระทรวงมหาดไทยริมคลองหลอด คณะอักษรศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบริเวณรอบๆ วัดพระแก้วเป็นสถานที่ถ่ายทำ

2. The Man with the Golden Gun (1974)

สำหรับ The Man with the Golden Gun เลิก ใช้สถานที่ถ่ายทำในประเทศไทยหลายแห่งด้วยกัน ทั้งในกรุงเทพฯ , ปทุมธานี , ภูเก็ตและพังงา นอกจากนี้ยังมีฉากที่ถ่ายทำที่สนามมวยราชดำเนินด้วย นับว่าเป็นการเผยแพร่ศิลปะการต่อสู้แบบไทยๆ ให้ชาวต่างชาติทั่วโลกรู้จักมากยิ่งขึ้น

3. The Killing Fields (1984)

ภาพยนตร์ที่สร้างอิงจากเรื่องจริงทางประวัติศาสตร์ในประเทศกัมพูชา เรื่องราวทางการเมืองของผู้นำเพื่อช่วงชิงอำนาจจนเกิดสงครามกลางเมือง โดยนำเสนอเรื่องราวชีวิตของผู้สื่อข่าวภาคสนามที่ต้องเข้าไปทำข่าวท่ามกลางสงครามฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ สำหรับสถานที่ถ่ายทำนั้นก็มิทั้งสะพานข้ามแม่น้ำแคว จ.กาญจนบุรี, อำเภอบ้านนา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, หาดบางเตา จังหวัดภูเก็ต และย่านพัฒนาพงษ์ในกรุงเทพมหานคร

4. Good Morning Vietnam (1987)

ภาพยนตร์เรื่องนี้ที่ใช้สถานที่ในประเทศไทยเป็นโลเคชั่นในการถ่ายทำ แอ้มได้ดาราดังขวัญใจฮอลลีวูดอย่าง ‘โรบิน วิลเลียม’ มารับบทนักแสดงนำ ในบทบาทดีเจหนุ่มที่ถูกส่งตัวจัดรายการวิทยุเพื่อสร้างกำลังใจให้ทหารอเมริกันที่ประจำอยู่ในฐานทัพสมัยสงครามเวียดนาม แอ้มหนังเรื่องนี้ยังมีนักแสดงหญิงชาวไทย ‘จินตหรา สุขพัฒน์’ รับบทเป็นสาวเวียดนามที่พระเอกมาตกหลุมรัก แม้ในหนังจะต้องเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในประเทศเวียดนาม แต่ทีมงานกลับเลือก

สถานที่ส่วนใหญ่ในประเทศไทยสำหรับถ่ายทำ เช่น ย่านถนนราชดำเนิน และบริเวณอื่นๆ ใน กรุงเทพฯ รวมถึงจังหวัดภูเก็ต นอกจากนี้สถานที่ที่ใช้เป็นที่จัดรายการวิทยุของพระเอกก็คือที่ โรงแรมมาเลเซีย ในซอยงามคูพรี ถนนพระราม 4

5. 007 Tomorrow Never Dies (1997)

ถือเป็นอีกตอนหนึ่งของภาพยนตร์ชุดเจมส์ บอนด์ 007 Tomorrow Never Dies ที่เลือกใช้ประเทศไทยเป็นโลเกชั่นในการถ่ายทำอีกครั้ง โดยเลือกถ่ายย่านเจริญกรุงและเขตบางรัก มีฉากที่โด่งดังคือฉากที่กระโดดลงมาจากตึกย่านสาทร และฉากมอเตอร์ไซด์กำลังถูกไล่ฉากดังกล่าวถ่ายทำที่ซอยเจริญกรุง 37 ยาวไปถึงถนนมหาพฤฒาราม คลองผดุงกรุงเกษม สะพานพิทยเสถียร (สะพานเหล็ก) ไปออกคลองมหานาค และไปโผล่ที่ถนนดินแดง แล้วยังมีฉากที่ถ่ายทำที่ทะเลทางภาคใต้ของไทยอีกด้วย

6. The Beach (2000)

การที่ทีมงานภาพยนตร์เรื่องนี้ ตัดสินใจเลือกประเทศไทยเป็นสถานที่ถ่ายทำ เรียกได้ว่าเป็นหนังที่ทำให้โลกรู้จักประเทศไทยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะทะเลและชายหาดที่สวยงามของประเทศไทย โดยมี ลีโอนาร์โด ดิคาปริโอ นักแสดงที่มีชื่อเสียงของฮอลลีวูดร่วมแสดงนำ เรื่องราวของหนุ่มคนหนึ่งที่ย้ายมาพักที่ประเทศไทย และมุ่งค้นหา ‘เดอะบีช’ ดินแดนธรรมชาติแสนสงบ ภาพยนตร์เรื่องนี้ถ่ายทำในประเทศไทยแทบทั้งเรื่อง โลเกชั่นต่างๆ คงคุ้นตาคนไทยเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นถนนข้าวสาร, อ่าวมาหยาบนเกาะพีพีเล จังหวัดกระบี่ และน้ำตกเหวสุวัต จังหวัดนครราชสีมา แม้ว่าในช่วงที่หนังกำลังถ่ายทำจะมีกระแสต่อต้านจากบรรดานักอนุรักษ์ธรรมชาติ แต่เมื่อเวลาผ่านไปหนังเรื่องนี้กลับเป็นหนังเรื่องแรกๆ ที่ชาวต่างชาติจะนึกถึงเมื่อพูดถึงประเทศไทย

7. In the Mood for Love (2000)

ผลงานภาพยนตร์จากการกำกับของ ‘หว่อง กาไว’ ผู้กำกับชาวฮ่องกง เรื่องราวของคุณโจว และคุณนายจิน ที่คนรักของทั้งคู่ลักลอบเป็นชู้กัน จนทั้งคู่ต้องมาปรับทุกข์และเกิดความเห็นอกเห็นใจกัน ภาพยนตร์เรื่องนี้ถ่ายทำใน 3 ประเทศคือ จีน (เขตบริหารพิเศษฮ่องกง) กัมพูชา และไทย โดยฉากที่คู่พระนางมักนัดมาพบกันนั้นถ่ายทำที่ย่านเจริญกรุง ซอย 63 บริเวณสถานีดับเพลิงบางรัก และย่านเขาวราช ซึ่งให้อารมณ์เหมือนอยู่ในฮ่องกงสมัยก่อน

8. Bridget Jones : The Edge of Reason (2004)

ภาพยนตร์รักโรแมนติกเรื่องราวของสาวอังกฤษผู้มีนามว่า ‘บริดเจ็ต โจนส์’ ที่ต้องมาตัดสินใจเลือกระหว่างนายหนุ่ม หรือ แพนเก่าที่ตามติดขอคืนดี ซึ่งทีมงานได้เลือกใช้สถานที่ในประเทศไทยสำหรับถ่ายทำในหลายๆ ฉาก เช่น ย่านพัฒนาพงษ์ แอ่งค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม นอกจากนี้ยังมีฉากที่ยกกองกันไปถ่ายถึงเกาะปันหยี จังหวัดพังงา อีกด้วย โดยมี

ฮิว แกรนต์ และ เรเน่ เซเวเกอร์ สองนักแสดงที่มีชื่อเสียงก็เดินทางมาถ่ายทำภาพยนตร์เรื่องนี้

9. Bangkok Dangerous (2008)

ภาพยนตร์ไทยเรื่องดังที่เคยเปิดตัวในปี 1999 และประสบความสำเร็จระดับนานาชาติ ถูกนำมาปิดฝุ่นใหม่และอำนวยการสร้างโดยบริษัท Saturn Film ของนักแสดงฮอลลีวูด ‘นิโคลัส เคจ’ เพื่อนำมาสร้างใหม่ โดยได้สองพี่น้องตระกูลแปง ออกไซด์ และ แคนนี่ แปง เป็นผู้ควบคุมการถ่ายทำหนังเหมือนเวอร์ชันแรก มีนักแสดงไทยร่วมแสดงด้วย อาทิ ชคริต แย้มนาม, ปานวาด เหมณี, ดอม เหตระกูล ฯลฯ สำหรับโลเกชั่นที่ใช้ถ่ายทำส่วนใหญ่จะอยู่ในกรุงเทพฯ และมีโลเกชั่นต่างจังหวัด เช่น สนามบินสุวรรณภูมิ ย่านราตรีและสถานที่ท่องเที่ยวยามค่ำคืนในชอยควาบอย มีฉากขับเรือไล่ล่าในตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ฉากให้อาหารช้างบนถนน และฉากกราบไหว้พระที่วัดเขาหลวง จังหวัดเพชรบุรี

10. The Lady (2011)

ถ่ายทอดเรื่องราวการต่อสู้ทางการเมืองของ ‘ออง ซาน ซูจี’ สตรีผู้ได้รับฉายาว่า ดอกไม้เหล็กแห่งเมียนมา แม้จะเป็นหนังที่เหตุการณ์ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพม่า แต่สถานที่ถ่ายทำส่วนใหญ่ก็จะอยู่ในกรุงเทพฯ เนื่องจากรัฐบาลพม่าไม่อนุญาตให้เข้าไปถ่ายทำ อาจมีบางฉากที่ได้โลเกชั่นเมืองย่างกุ้งมา แต่ส่วนใหญ่ก็ถ่ายทำกันที่กรุงเทพฯ เช่น ฉากบ้านของซูจี ใช้โลเกชั่นย่านบางนา และรังสิต รวมไปถึงฉากปราศรัย ฉากเผชิญหน้ากับทหาร และฉากสนามกอล์ฟ ก็ถ่ายทำในกรุงเทพฯ ทั้งหมด

11. The Hangover 2 (2011)

เรื่องราวกวนหนุ่ๆ กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากดื่มเหล้า จนทำให้เกิดเรื่องราววุ่นวาย ตลกร้ายมากมาย สำหรับภาคนี้ยกมาถ่ายทำในกรุงเทพฯ ปริมาณ และ จังหวัดกระบี่ นักแสดงโดย ‘แบรดลีย์ คุเปอร์’ คาดฟ้าชั้น 63 ของโรงแรมเลอบัว (Lebua Hotels) หลังจากภาพยนตร์เรื่องนี้ออกฉาย ทำให้ต่างชาติรู้จักประเทศไทยมากขึ้น ถึงกับมีบรรดานักท่องเที่ยวเดินทางมาตามรอยหนัง ที่ได้รับความนิยมสุดๆ โดยเฉพาะคาดฟ้าชั้นที่ 63 ของโรงแรมเลอบัว ย่านบางรัก ซึ่งเมื่อมองจากมุมสูงจะเห็นทิวทัศน์ของกรุงเทพฯ สวยงาม นอกจากนี้ก็ยังมีโลเกชั่นที่บริเวณหน้า Cactus Bar ในชอยควาบอย, White Lion Bar ย่านสุขุมวิท, ฉากนั่งเรือหางยาวในแม่น้ำเจ้าพระยา, สถานีตำรวจใกล้โรงเรียนเทพศิรินทร์, สะพานขาว, ถนนทรงวาด, ถนนใต้ทางด่วนห้วยขวาง-ดินแดง และเมืองโบราณ จ.สมุทรปราการ รวมไปถึงทะเลไทยใน จังหวัดกระบี่ อีกทั้งยังมีนักแสดงไทยอย่าง นิรุทธ์ ศิริจรยา, เพ็ญพักตร์ ศิริกุล และ อรุณ ศรีบุญเรือง ร่วมแสดงด้วย

12. The Impossible (2012)

เรื่องราวที่ดัดแปลงเค้าโครงมาจากเรื่องจริงของครอบครัวชาวสเปน ‘มาเรีย บิลอน’ ที่เดินทางมาพักผ่อนที่จังหวัดภูเก็ตพร้อมกับครอบครัว และต้องเจอกับภัยพิบัติครั้งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ ฉากส่วนใหญ่ของหนังเรื่องนี้ยกกองมาถ่ายทำที่ จังหวัดภูเก็ต ของประเทศไทย ซึ่งเป็นโลเคชันที่เคยเกิดเหตุการณ์สึนามิจริงๆ นอกจากนี้ตัวประกอบส่วนใหญ่ที่ปรากฏในหนังก็เป็นผู้ที่เคยประสบเหตุภัยพิบัติสึนามิจริงๆ ทำให้เราได้เห็นสีหน้าและแววตาแห่งความหวังและความสิ้นหวังที่สมจริงจากพวกเขา

13. Lost in Thailand (2012)

ถือเป็นภาพยนตร์ที่ทำรายได้สูงสุดของประเทศจีน ประจำปี 2013 ทำเงินรวมไปได้มากกว่า 6,000 ล้านบาท แถมยังครองตำแหน่ง 1 ใน 3 ของหนังที่มีรายได้เปิดตัวสูงสุดตลอดกาลของจีนแผ่นดินใหญ่ ที่สำคัญยังมีบทบาทสำคัญต่อหน้าประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวของไทย เพราะเป็นภาพยนตร์ที่ทำให้นักท่องเที่ยวจีนแห่มาเที่ยวประเทศไทยปีละหลายล้านคน ทำให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของบรรดานักท่องเที่ยวชาวจีน สร้างเม็ดเงินมูลค่ามหาศาลให้กับประเทศไทย เรื่องราวของ ‘จือ’ ที่ต้องตามหาตัวเจ้านายเพื่อให้เซ็นเอกสารสำคัญ ซึ่งเจ้านายของเขาเดินทางมาที่ จ.เชียงใหม่ ประเทศไทย จือเลยต้องนั่งเครื่องบินลงที่กรุงเทพฯ เพื่อรอเดินทางไปหาเจ้านาย แต่ก็เกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันขึ้นมากมาย ทำให้ระหว่างการเดินทางเขาได้เห็นวัฒนธรรมและเรื่องราว Unseen ในประเทศไทย อาทิ สนามบิน สถานีรถไฟ หัวลำโพง ถนนสายต่างๆ และโรงแรมในกรุงเทพฯ วัดใน จังหวัดอยุธยา รวมไปถึงหลายสถานที่ใน จังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้ภาพยนตร์เรื่องนี้ยังได้ ‘ฟาน ปิงปิง’ นักแสดงสาวขวัญใจชาวจีน มาร่วมแสดงด้วย

14. The Railway Man (2013)

ภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ที่ได้นักแสดงคุณภาพดีกรือออสการ์ โคลิน เฟิร์ธ และ นิโคล คิดแมน มาร่วมแสดงนำ โดยถ่ายทอผลงานเขียนบันทึกความทรงจำของ ‘อีริก โลแม็กซ์’ ทหารอังกฤษสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ถูกจับเป็นเชลยศึกและต้องเผชิญกับประสบการณ์อันเลวร้ายในการสร้างทางรถไฟสายมรณะไทย-พม่า ทีมงานและนักแสดงร่วมพันมาถ่ายทำจากประวัติศาสตร์ที่สะพานข้ามแม่น้ำแคว อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พร้อมนักแสดงประกอบชาวไทยเข้าร่วมฉากมากมาย นอกจากนี้ยังถ่ายทำที่สถานีรถไฟหัวลำโพงและสถานีรถไฟบางซื่อในกรุงเทพฯ ด้วย

15. Only God Forgives (2013)

เรื่องราวของมาเฟียหนุ่มที่หนีมาบดานอยู่ในประเทศไทยและเปิดค่ายมวยบังหน้า ที่ได้พระเอกหนุ่มนัยตาชวนฝัน นำแสดงโดย โรอัน กอสลิ่ง ร่วมกับ คริสติน สก็อต โทมัส เรื่องราว

หลักๆ ของภาพยนตร์เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยทีมงานและนักแสดงยกกองถ่ายทำมาปักหลักอยู่ใกล้ๆ Top Supermarket RCA ย่านพระรามเก้า และฝับริฐ RCA รวมไปถึงทั้งมีนักแสดงไทยอย่าง หทัย-รฐา, โกวิท วัฒนกุล, สหจักร บุญธนกิจ และ วิทยา ปานศรีงาม มาร่วมแสดงด้วย ภาพยนตร์เรื่องนี้ตัวละครจะต้องมีความสามารถในการใช้ศิลปะมวยไทย ทำให้พระเอกก็ต้องร่ำเรียนมวยไทยเพื่อให้ฉากการต่อสู้ในหนังออกมาสมจริง นอกจากนี้ทางทีมงานยังเลือกใช้เพลงไทยหลาย ๆ เพลงเป็นส่วนหนึ่งในบทเพลงประกอบหนังอีกด้วย เช่น เพลง 'เธอคือความฝัน ของวงพราว แดม ยังบรรจุงออัลบั้มเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่องนี้ด้วย โดยใช้ชื่อว่า You're My Dream – Proud เพลง ใจอ่อน ของฝน ธนสุนทร และเพลง ลืมไม่ลง ของสุรพล สมบัติเจริญ) ที่ขับร้องโดยนักแสดงชาวไทยในเรื่อง

เทศกาลภาพยนตร์ (film festival) ม.ลอุสุมา สุขสวัสดิ์ (47-48)

เทศกาลที่นำเสนอหรือแสดงภาพยนตร์ภาพยนตร์ที่ นำมาฉายส่วนใหญ่เป็นภาพยนตร์ในช่วงปีที่ใกล้เคียงกับช่วงที่จัด หรืออาจมีข้อกำหนดเฉพาะแต่ละเทศกาล ภาพยนตร์ซึ่งขึ้นอยู่กับจุดเน้นของแต่ละเทศกาล โดยอาจจะรวมภาพยนตร์ต่างชาติที่สร้างนอกประเทศ ของประเทศที่จัดงานเทศกาลภาพยนตร์ก็ได้ บางครั้งอาจเน้นรูปแบบเฉพาะ เช่น เทศกาลภาพยนตร์แอนิเมชัน เทศกาลภาพยนตร์สารคดี หรือเฉพาะเจาะจงเนื้อหา เช่น เทศกาลภาพยนตร์เกย์และเลสเบียน โดยมากเทศกาลภาพยนตร์จะจัดขึ้นเป็นประจำ โดยส่วนใหญ่แล้ว เทศกาลภาพยนตร์เหล่านี้มักจะ จัดขึ้นเพื่อเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งให้กับภาพยนตร์นอกกระแส หนังอาร์ต หรือภาพยนตร์ที่ผลิตขึ้นนอกสตูดิโอ ที่อาจจะไม่ได้รับโอกาสให้เข้าฉายตามโรงภาพยนตร์ปกติทั่วไป

อย่างไรก็ตามนอกจากจะมีการจัดฉายภาพยนตร์แล้ว บางเทศกาลจะมีการมอบรางวัลให้กับภาพยนตร์ที่ เข้าประกวด มาตรฐานในการพิจารณาให้รางวัลขึ้นอยู่กับคณะกรรมการของแต่ละเทศกาล ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง ศิลปินนักสร้างภาพยนตร์ที่ได้รับความเชื่อถือและการยอมรับจากคนในอาชีพเดียวกัน ในระดับนานาชาติ โดยทั่วไปแล้วการให้ความสำคัญจะอยู่ที่ศิลปะ ของรูปแบบการเล่าเรื่อง และเนื้อหาที่น่าสนใจ มีพลัง สะท้อนถึงความเป็นมนุษย์ และวิสัยทัศน์ของผู้ สร้างสรรค์ผลงาน มากกว่าความยิ่งใหญ่อลังการของฉากหลังหรือเทคนิคพิเศษที่ตระการตา และ ความสนุกสนานบันเทิง

ทั้งนี้เทศกาลภาพยนตร์ระดับนานาชาติ ถือเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ช่วยทำให้อุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานคุณภาพจากฝีมือของผู้กำกับคนไทย ตลอดจนวัฒนธรรมอันดีงามผ่านเนื้อหาที่ปรากฏในภาพยนตร์ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชาวต่างชาติทั่วโลก ซึ่ง

เทศกาลภาพยนตร์ที่สำคัญๆ ได้แก่

เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเมืองคานส์ (Cannes Film Festival)

เทศกาลภาพยนตร์ เริ่มมีมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1946 ถือเป็นเทศกาลภาพยนตร์ที่เก่าแก่ที่สุดในโลกเทศกาลหนึ่ง และมีอิทธิพลมากที่สุดรวมถึงชื่อเสียงเทียบเคียงกับเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเวนิส และเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติ เบอร์ลิน งานจัดขึ้นประจำปี ราวเดือนพฤษภาคม ที่ Palais des Festivals et des Congres ในเมืองคานส์ ทางตอนใต้ของประเทศฝรั่งเศส เทศกาลนี้มีเวทีประกวดกว้างขวางกว่างานออสการ์ ทั้งสำหรับบริษัทยักษ์ใหญ่และผู้กำกับอิสระไว้สังกัด จุดเด่นของเทศกาลนี้คือ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้คนที่อยู่ในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ทั่วโลกได้มาร่วมแลกเปลี่ยนภาพยนตร์ให้กันชม ไม่จำเป็นต้องเป็นภาพยนตร์ที่เข้าฉายในประเทศฝรั่งเศสเท่านั้น เป็นภาพยนตร์ที่มีรูปแบบหลากหลายมาจากทั่วโลก สำหรับรางวัลในการประกวดภาพยนตร์ เทศกาลเมืองคานส์แบ่งออกเป็น 3 ประเภทด้วยกันคือ รางวัลปาล์มทองคำ (Palme D'or) รางวัลกล้องถ่ายภาพยนตร์ทองคำ (Camera D'or) และรางวัล กรังด์ปรีซ์ (Grand Prix) รวมทั้งรางวัลจюриไพรซ์ (Jury Prize) หรือรางวัลชมเชยอีกด้วย

ทั้งนี้ หากจะกล่าวถึงอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยที่เกี่ยวข้องกับเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเมืองคานส์ (Cannes Film Festival) ที่ผ่านมา อยู่ที่ภาครัฐในการสนับสนุนให้บริษัทถ่ายภาพยนตร์ไทยได้เดินทางไปเปิดบูธ โฆษณาประชาสัมพันธ์ตลอดจนจับคู่เจรจาทางธุรกิจ ภาพยนตร์ซึ่งจะเป็นการพบปะกันแบบตัวต่อตัวของนักธุรกิจภาพยนตร์ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบริษัทถ่ายภาพยนตร์ไทยชั้นนำ กับบริษัทภาพยนตร์ต่างประเทศที่เข้าร่วมในเทศกาล นอกจากนี้ภาครัฐผลักดันภาพยนตร์ไทยที่มีคุณภาพในปีนั้น ให้ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมฉายหรือเข้าร่วมประกวดในสายใดสายหนึ่งของเทศกาลดังกล่าว ซึ่งที่ผ่านมามีภาพยนตร์ไทยที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐไปประสบความสำเร็จจากบนเวทีนี้มากมาย อาทิ ภาพยนตร์ไทยเรื่อง สุดเสน่หา (Blissfully Yours) ได้รับรางวัล Un Certain Regard ประจำปีพุทธศักราช 2545 ในขณะที่ ภาพยนตร์ไทยเรื่อง สัตว์ประหลาด! (Tropical Malady) ได้รับรางวัล Jury Prize ประจำปีพุทธศักราช 2547 และภาพยนตร์ไทยเรื่องลุงบุญมีระลึกชาติ (Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives) ได้รับรางวัล Palme D'or ประจำปีพุทธศักราช 2553 ถือเป็นรางวัลใหญ่สุดและเป็นภาพยนตร์ไทยเรื่องแรกที่ได้รับเข้าเลือกในสายประกวดหลักของเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ซึ่งภาพยนตร์ไทยที่ได้รับรางวัลจากเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเมืองคานส์ทั้ง 3 เรื่องเป็นผลงานกำกับของอภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล ด้วยเหตุนี้จึงถือได้ว่าเขาเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับรางวัลเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ในขณะที่เดียวกันอภิชาติพงศ์ ถือเป็นคนไทยคนแรกและคนเดียวที่ยังได้รับเลือกให้เป็นหนึ่งในคณะกรรมการตัดสินรางวัล (ส่วนของภาพยนตร์สายหลัก) ใน

เทศกาลภาพยนตร์ดังกล่าวอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีภาพยนตร์ไทยเรื่อง ฟ้าทะเลลายโจร ได้รับเกียรติให้ฉายในงานเปิดตัวเทศกาลเมืองคานส์ประจำปีพุทธศักราช 2543 ซึ่งถือเป็นภาพยนตร์ไทยเรื่องแรกที่ได้ก้าวสู่เวทีเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเมืองคานส์อย่างเป็นทางการ และในปีพุทธศักราช 2561 ภาพยนตร์ไทยเรื่อง กระเบนราหู (Manta Ray) ของผู้กำกับ พุทธิพงษ์ อรุณเพ็ง และภาพยนตร์เรื่อง Ten Years in Thailand กำกับโดยผู้กำกับ 5 คน ประกอบด้วย อาทิตย์ อัสสรัตน์, ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล, วิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง, จุฬญาณนท์ ศิริผล และอภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล ได้รับคัดเลือกอย่างเป็นทางการให้ฉายในเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเมืองคานส์

เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเบอร์ลิน (Berlin International Film Festival)

จัดเป็นเทศกาลภาพยนตร์ชั้นนำของยุโรประดับเดียวกับเทศกาลที่เวนิสและคานส์ เทศกาลนี้จัดเป็นประจำในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปีที่กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี ตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1951 คณะกรรมการของเทศกาลให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการนำเสนอภาพยนตร์จากทุกภูมิภาคใน โลก รางวัลหลักของเทศกาลนี้ชื่อว่า หมีทองคำ (Golden Bear) และ หมีเงิน (Silver Bear) เนื่องจาก หมี เป็นสัญลักษณ์ของเบอร์ลิน

ทั้งนี้นับจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีภาพยนตร์ไทยที่ได้รับเกียรติให้เข้าฉายและชิงรางวัลจากเทศกาลดังกล่าว อาทิ ภาพยนตร์เรื่อง นางทาส นางทาส ของละโว้ภาพยนตร์ กำกับโดยพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอนุสรรมงคลการ เป็นภาพยนตร์ไทยเรื่องแรกที่เข้าประกวด เมื่อปีพุทธศักราช 2504 และภาพยนตร์เรื่อง แพรดำ ของหนุমানภาพยนตร์ กำกับโดยรัตน์ เปสตันยี ถือเป็นภาพยนตร์ไทยเรื่องที่สองที่เข้าประกวด เมื่อปีพุทธศักราช 2505 หลังจากนั้นปีพุทธศักราช 2549 ภาพยนตร์เรื่องคำพิพากษาของมหาสมุทร กำกับโดย เป็นเอก รัตนเรืองได้มีโอกาสเข้าประกวด และปีพุทธศักราช 2556 ภาพยนตร์เรื่อง เด็กหอ สามารถคว้ารางวัล สาย Generation Kplus ในขณะที่ภาพยนตร์ไทยเรื่อง ตั้งวง ของผู้กำกับ คงเดช จาตุรันต์รัศมี ได้ฉายและร่วมประกวดสายเดียวกันประจำปีพุทธศักราช 2556

เทศกาลภาพยนตร์เวนิส (Venice Film Festival)

เทศกาลภาพยนตร์ที่เก่าแก่ที่สุดในโลก คือตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1932 จัดขึ้นช่วงประมาณปลายเดือนสิงหาคมถึงต้นเดือนกันยายนของทุกปี ณ เมืองเวนิส ประเทศอิตาลี เทศกาลนี้เป็นเทศกาลที่มีประวัติยาวนาน แต่เดิมนั้นเป็นการมอบ รางวัลให้กับภาพยนตร์อิตาลีและภาพยนตร์ต่างประเทศที่จัดขึ้นร่วมกับเทศกาลศิลปะร่วมสมัย และมอบรางวัลสิงโตทองคำ (Leone

d'Oro) ให้กับภาพยนตร์คุณดีเยี่ยมจากทั่วทุกมุม โลก ที่ทำให้คนดูและกรรมการเกิดความซาบซึ้ง และมอบรางวัลนี้ให้

ทั้งนี้มีภาพยนตร์ไทยเรื่องเดียว คือ ภาพยนตร์เรื่อง กระเบนราหู (Manta Ray) กำกับโดย พุทธิพงษ์ อรุณเพ็ง สามารถคว้ารางวัล Orizzonti Awards ในสาขาภาพยนตร์ยอดเยี่ยมไปครองในปีพุทธศักราช 2561 ที่ผ่านมา ถือเป็นภาพยนตร์ไทยเรื่องแรก ที่สามารถคว้ารางวัลจากเทศกาล เวนิส <https://thestandard.co/venice-film-festival-manta-ray-best-film>

เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติปูซาน (Busan International Film Festival)

เทศกาลที่จัดขึ้นทุกปีระหว่าง เดือนกันยายนถึงตุลาคม ที่เมืองปูซาน ประเทศเกาหลีใต้ โดยเริ่มจัดมาตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1996 และได้รับ การสนับสนุนเป็นอย่างดีจากรัฐบาลและ สมาคมภาพยนตร์เกาหลีใต้ ด้วยความคิดเบื้องต้นเพื่อที่จะ พัฒนาเมืองปูซานให้เป็นแหล่ง แลกเปลี่ยนทางศิลปวัฒนธรรมสาขาภาพยนตร์ในแถบเอเชีย เพื่อสร้าง ความเข้มแข็งให้แวดวง ภาพยนตร์ของชุมชนชาวเอเชีย เทศกาลนี้นับว่าเป็นเทศกาลภาพยนตร์ที่สำคัญที่สุดในเอเชีย เทศกาลหนึ่ง เทศกาลภาพยนตร์แห่งนี้มุ่งเน้นที่จะแนะนำคนทำภาพยนตร์รุ่นใหม่ โดยเฉพาะจาก ภาคพื้นเอเชีย นอกจากจะมีการจัดฉาย และประกวดภาพยนตร์ตามปกติแล้ว ทางเทศกาล มีแผน ที่จะพัฒนาภาพยนตร์ในแถบเอเชียโดยการเปิดโอกาสให้คนทำภาพยนตร์รุ่นใหม่ ๆ มี โอกาสได้ ติดต่อการแหล่งทุนจากที่ต่างๆ ทั่วโลกในเทศกาลนี้อีกด้วยเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติปูซาน นับเป็นเวทีที่สร้างโอกาสให้กับอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในเอเชียและอุตสาหกรรมภาพยนตร์ของ ประเทศไทย ในการนำเสนอผลงาน การพบปะแลกเปลี่ยนกับผู้คนในวงการ การหาแหล่งเงินทุน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ธุรกิจภาพยนต์ของแต่ละประเทศที่เข้าร่วมด้วย ซึ่งการจัดงานในแต่ละปีนั้นได้รับความสนใจจากผู้ชมทั้งชาวเกาหลีและประเทศในเอเชียอื่นๆ เป็นอย่างมาก

สำหรับภาพยนตร์ไทยที่ได้รับเกียรติเข้าร่วมฉายและเข้าร่วมประกวดในเทศกาล ภาพยนตร์นานาชาติปูซาน มีหลายเรื่อง อาทิ ภาพยนตร์เรื่อง มะลิลา (MALILA The Farewell Flower) กำกับโดย อนุชา บุญยวรรธนะ ประจำปีพุทธศักราช 2560 ในขณะที่ปีพุทธศักราช 2561 มีภาพยนตร์ไทย 4 เรื่องที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าฉาย ได้แก่ ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง Girls Don't Cry ของผู้กำกับนพพล ชำรงรัตนฤทธิ์ ในขณะที่ภาพยนตร์เรื่อง กระเบนราหู (Manta Ray) และ ภาพยนตร์เรื่อง Ten Years Thailand รวมถึงภาพยนตร์เรื่อง นคร-สวรรค์ ผลงานการกำกับโดย พวงสร้อย พร้อมกันนี้ภาพยนตร์ไทยอมตะ เรื่อง แผลเก่า ผลงานการกำกับของ เชิด ทรงศรี เมื่อปี พุทธศักราช 2520 ซึ่งปัจจุบันนี้ฟิล์มภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ปรับปรุงฟิล์มให้ดีขึ้นกว่าเดิม ก็ได้รับ เกียรติให้เข้าฉายในสาย Busan Classic ในเทศกาลดังกล่าวด้วยเช่นกัน <https://thestandard.co/thai-films-in-2018-busan-international-film-festival/>